

[Heick.]

sandt, og det vil jeg nævne her i en debat, som måske nu og da giver udtryk for utilfredshed med, hvad der er nået i de 32 år siden genforeningen. Jeg ved også, at jeg har den befolkning bag mig, som jeg repræsenterer her i det høje ting, når jeg begynder mit indlæg med at udtale taknemlighed for, hvad den danske skole har bragt Sønderjylland. Med den danske skole tænkes ikke alene på bygninger og lærerkræfter, men der tænkes på hele udformningen og først og fremmest på denne skoles evne til at meddele den opvoksende ungdom de nødvendige kundskaber som grundlag for dens fremtidige udvikling, og dernæst, at denne skole er kommet som en positiv skole, som en kristen skole og som en dansk skole, på begge områder som en objektiv skole og på en sådan måde, at eleverne føler sig som frie mennesker, når de forlader denne skole. Endelig bragte den danske skole et hidtil ukendt samarbejde mellem hjem og skole. Det var noget, som man ikke kendte i den tyske tid. Den sønderjyske befolkning har vist, at den skønner på dette forhold ved, at man så godt som overalt har valgt den lokale styreform, hvor en forældrekreds vælger et skolenavn for den enkelte skole. Alt dette er væsensforskelligt fra den tyske skoles opbygning, og jeg tror, at noget af hemmeligheden ved den danske skoles stærke stilling i Sydslesvig i dag ligger i, at forældrene føler, at de under denne skoleform personlig er med til at give deres børn værdier, som kan udmøntes i fremtiden på en måde, der er i overensstemmelse med deres egentlige livsindstilling. Modstykket til denne skole er den centraliserede skole, hvor børnene bliver opdraget til ikke blot at føle sig, men også at være redskaber for den pågældende stats ledende idé.

Når dette er sagt, er der grund til at spørge, om vi på vor vej fremad er nået langt nok, om vi på et eller andet område kunne være nået et stykke videre, hvis forholdene havde været endnu bedre for os, og endelig, om opgaverne fremover synes at stille større krav, end vi dernede kan klare med egne kræfter eller med de ordinære hjælpemidler, som står til vor rådighed. Jeg kunne ønske, at vi i dag stedvis var nået noget længere, og jeg tror, vi havde gjort det, hvis hjælpemidlerne havde været noget bedre; men medens jeg udtaler mig noget forsigtigt på dette område, tror jeg afgjort ikke, at vi kan klare fremtiden tilfredsstillende i grænselandet uden ekstraordinær støtte fra det øvrige land. Alle, der sætter sig ind i forholdene dernede, ved, at grænseproblemet er endnu en gang

folkeproblemet: dige eller vige, det er grundloven, og om en vigen ved man, hvor den begynder, men man ved ikke, hvor den ender.

Det er også erkendt i lovgivningen. Sidste gang skoleloven var til debat, skoleloven af 1937, drøftede man, som også den sidste ærede taler berørte, og som den højtærede minister var inde på, det særlige statstilskud til skolevæsenet i Sønderjylland. Det var i de to foregående år som nævnt 175 000 kr. om året. Jeg har gennemlæst betænkningen, og hvad der er sagt om dette spørgsmål, og det står for mig klart, at der fra alle sider var almindelig enighed om, at den sønderjyske skole ikke skulle stilles dårligere, end den var, medens den havde den særlige bevilling. Men det fremgår også, såvidt jeg kan forstå, at man mente, at de 175 000 kr. om året skulle tages af de 8 mill. kr., som var stillet til rådighed som særtilskud til skolebyggeri i tyndtbefolkede egne. Det er selvfølgelig underordnet, om de tages af de 8 mill. kr. eller lægges ovenpå, altså underordnet for dem, der skal modtage midlerne, men spørgsmålet er så blot overgangen fra den ene ordning til den anden, og her er det, det knirker.

Jeg ser således på det, at det hører til tilfældighederne, eller skal vi sige skæbnens spøgefulde påfund, at det var en sønderjysk minister, den ærede ordfører for forespørgerne, der kom til at forelægge det lovforslag, der i sin oprindelige form i sin konsekvens tog det særlige tilskud til grænselandets skoler bort. Jeg er fuldt klar over værdien af, at der nu i stedet for indføres en praksis med ekstraordinær hjælp til skolebyggeri i de tyndt befolkede egne, og denne ordning kan også praktiseres sådan, at hovedproblemerne for grænselandet tilgodeses, for landsdelen er i sin helhed tyndt befolket, og hvis hjælpen kan ydes her, samtidig med at tyndt befolkede egne andre steder i landet, som samtidig har store økonomiske problemer, også modtager hjælp til deres skolebyggeri, så skulle det kun glæde os og specielt glæde mig.

Alle er klar over betydningen af at have gode rammer for skolevæsenet, men som prisudviklingen har formet sig, er det gået, som det ærede medlem hr. Arnth Jensen udtalte ved skolelovens behandling sidst her i tinget, at mange kommuner føler denne lov som et påbud i stedet for som et tilbød, og de økonomiske vanskeligheder for kommunerne ved at overholde lovens frister vil stedvis blive meget store. Jeg må måske have lov til at nævne forholdene i den kommune, jeg selv bor i, grænsesognet Burkal.